

Lily Graham

Autorka bestselleru *Dítě z Osvětimi*

POSLEDNÍ RESTAURACE V PAŘÍŽI

Považovali ji za zrádkyni.
Ale jaká byla skutečná pravda?

POSLEDNÍ
RESTAURACE
V PAŘÍŽI

Copyright © Lily Graham, 2022

First published in Great Britain in 2022 by Storyfire Ltd trading as Bookouture.

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © František Jahnátek, 2023

Cover © DOBROVSKÝ s.r.o., 2023

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2023

ISBN 978-80-277-3894-6 (pdf)

Lily Graham

POSLEDNÍ
RESTAURACE
V PAŘÍŽI

přeložil František Jahnátek

*Věnuji Fudge,
milované přítelkyni,
která mi tolik chybí.*

ČÁST PRVNÍ

≡ 1 ≡

Gilbert

PAŘÍŽ, 1987

Mezi velkými pastelově zbarvenými obchody na pařížské ulici Rue Cardinet, lemované listnatými stromy, se krčil starý antikvariát. Jmenoval se Librairie d'antiquités de Géroux a patřil do čtvrtě Batignolles stejně jako sobotní farmářský trh, náměstí a turisté, kteří se sem vydávali po stopách impresionistického malíře Alfreda Sisleyho.

Zvlášť u jedné budovy se zdálo, že zde má od nepaměti svoje místo: opuštěná restaurace na rohu. Připomínala staré rodinné stříbro, které se nikam nehodí, ale nemůžete ho přece jen tak schovat do skříně. Většina lidí věřila, že je ten dům prokletý nebo že v něm straší, a to kvůli tomu, co se v něm odehrálo za okupace. Jednoho večera jeho majitelka otráвила všechny svoje zákazníky a během pár let se z příběhu stala legenda.

Většina místních by přísahala, že kdykoli z té strany zafoukal vítr nebo když se blížilo nové roční období, cítili jste, jak v něm někdo vaří. Když se listí na platanech zbarvilo dozlatova, nesla se vzduchem lahodná vůně smetany, portského a pečeného kuřete, která se však během dne změnila na štiplavý a trpký zápach. A když rozkvetly vistárie, zaletěla k vám vůně meruněk, másla a třešní; a opět se vám nejprve začaly sbíhat

sliny, ale do večera se vám už z toho nepříjemného nasládlého pachu svíral žaludek a nezbývalo nic jiného než dýchat pusou, aby vám do nosu nevníkal hnilobný zápach zkaženého ovoce.

V každém případě byl i toto jeden z důvodů, proč sem turisté přijížděli.

Představa, že na tomto místě přetrvává jakýsi přízrak minulosti, doháněla majitele antikvariátu monsieur Gérouxe ke vzteku, který si pak vyléval na ostatních. Ve svých devětapadesáti letech a s vlasy značně prošedivělými si zoufal nad tím, jak se události, které byly samy o sobě dost děsivé, rozrostly do mystických rozměrů skoro jako v nějaké gotické romanci.

Uběhlo více než čtyřicet let a monsieur Gérouxe stále pronásledovaly noční můry. A teď se jeho život znovu ocitl ve stínu té ďábelské restaurace.

Zvoneček u dveří zacinkal, když vklouzl do svého obchodu. S povzdechem za sebou zavřel. Obvykle ho vítala známá vůně starých knih, dřeva a nostalgie, která v něm vyvolávala pocit klidu a domácí pohody. Jenže dnes ho zaplavil pocit hrůzy.

A to všechno jen kvůli tomu dopisu.

Přišel včera a díky úhledné bílé obálce a úřednickému rukopisu vypadal na první pohled neškodně. Pak se ale ukázalo, že se jedná o pozvánku zaslanou jednou právníckou kanceláří s prosbou promluvit si o *tom večeru*. Pro monsieur Gérouxe to byl nejhorší večer v životě, protože právě tehdy zabili jeho bratra Henriho. Poté, co si tu žádost přečetl, téměř propukl v pláč. Vyběhl z obchodu a s bušícím srdcem zamířil co nejdál od tohoto místa.

Zbytek večera strávil na procházce podél Seiny a neúspěšně se snažil zapomenout na obsah toho dopisu. Nevnímal výjevy na řece, které ho jindy dokázaly uklidnit: úzké čluny s přehlídkou květin na stříškách, bdělí námořníci držící stráž na přídi. Ani milenci zavěšení do sebe, kteří se pravděpodobně chystali připevnit další visací zámek na jeden z mnoha mostů. Pouliční

prodavači nabízející na březích svoje zboží, stánky obtížené cetkami, deskami a knihami – zvlášť ty obvykle nedokázal jen tak minout a s horkou palačinkou zabalenou ve voskovém papíru v ruce a s bradou upatlanou od horkého cukru a citronu si je pročítal a neustále doufal, že by mohl najít nějaký vzácný klenot, který by pak prodal ve svém obchodě.

Tentokrát se nedostavil ani klid, ani radost a už vůbec neměl náladu na palačinky.

Ráno s povzdechem zamířil zpátky ke svému obchodu. Dlaněmi si pokusil vyhladit vrásky na obličej, jako by se jednalo o zmačkaný papír. V noci skoro nespál, protože ho trýznila minulost. Vzpomínky na něho dotíraly svými pomíjivými prsty a on před nimi uhýbal a pokoušel se je nevnímat stejně jako ten dopis.

Jenže nemohl.

Roztřesenou rukou stiskl měděný vypínač a v obchodě se rozsvítilo. Stěny zdobila olivově zelená malba. Podlahu pokrývaly parkety ve vzoru rybí kosti a od podlahy až ke stropu se vypínaly police natřené stejnou olivově zelenou. Odpočívadlo u okna zvelebovaly polštářky hořčicové barvy. U jedné zdi se nacházela prosklená skříňka s těmi nejvzácnějšími knihami; několik z nich se v jeho branži dostalo překvapivě velkého ohlasu, samozřejmě s ohledem na poptávku. Patřila k nim jak první vydání, tak i tituly, které by nikdy neprodal, ale také ty, kterých se snažil zbavit deset a víc let. Uchovával mezi nimi také dobré šampaňské z šedesátého osmého – to byla odměna za den, kdy se mu konečně podařilo prodat zvlášť ošklivé první americké vydání *Lolity*. Občas ho napadlo, kdo odsud odejde jako první – on, nebo ty knihy? Někdy ho taková myšlenka pobavila, jindy ne. Otevřené police zaplňovala spousta knih z druhé ruky, jejichž hodnota nebyla nijak vysoká, ale byl o ně trochu větší zájem. Vrstva prachu však napovídala, že zájem není dostatečný.

Uprostřed místnosti stál obrovský staromódní stůl patřící původně jeho dědečkovi, kdysi řediteli místní základní chlapecké školy. Svojí strohostí sem krásně zapadal, a kdyby se měl přirovnat k lidské tváři, dalo by se říct, že má ostrou bradu a licousy jako Charles Dickens. Na zeleně čalouněné desce z mahagonového dřeva se vyjímal pečlivě vyrovnaná hromádka knih, které čekaly na opravu. Monsieur Géroux se zamračil. Minulý večer odešel od rozdělané práce, knihu i náčiní nechal jen tak ležet na stole a dopustil, aby lepidlo v lahvičce zatvrdlo.

Nehtem odstranil stopy lepidla na stole – a stejně tak i vrstvu kolem ústí lahvičky – a pak si povzdech! spatřil totiž štětec, který použil k vyspravení koženého přebalu knihy a potom ho odložil tak, že se přilepil k desce stolu a štětiny ztvrdly na kámen. I kdyby ho nyní umyl v horké vodě, může ho pravděpodobně odepsat.

Zlobil se sám na sebe.

„Kafe,“ rozhodl se. I během špatného dne tu přece byla káva, a tedy aspoň jedna dobrá malá věc.

Monsieur Géroux sbíral dobré malé věci. Nezvyklý tón ptačího zpěvu, slevy v pekárně, úsměv běžícího dítěte. Uchovával si takové vzpomínky, aby si je mohl v případě potřeby vybavit.

Občas přicházely dny, kdy si příliš jasně uvědomoval přicházející léta; například dnes ráno se cítil přesně tak unavený, jak napovídaly vrásky a stíny pod očima, když si holil strniště na tváři. Někdy se zahlédl v okně na ulici a polekal se, když si uvědomil, že ten starý muž v odraze je on. Připadal si totiž jako mladík s rezavě hnědými vlasy a pihami.

Aspoň že ty pihy zůstaly. V mládí se mu nelíbily, ale nyní byl za ně rád. Bylo zvláštní, jak se něco takového mohlo stát.

Popošel, aby zapálil malá plynová kamna v kuchyni nalevo od obchodu, schovaná za dveřmi natřenými olivově zelenou barvou. Někdy si říkal, že to s tou zelenou možná trochu přehnal.

Otočil kohoutkem na teplou vodu a vložil štětec do sklenice, aby nasákl. Pak lžící nabral hustou černou hromádku čerstvé italské kávy, vložil ji do konvice, ale ještě předtím si k ní přivoněl.

Tomu dopisu se budu věnovat později, rozhodl se pevně poté, co uklidil a dokončil ranní úkoly. Když vymezil této konkrétní starosti určitý čas, cítil se lépe a poprvé od včerejšího večera se trochu uklidnil. Jako by se vyprahlou půdou prodral k životu malý zelený klíček.

Odnesl si kávu ke stolu a začal třídit nepořádek, který tu včera zanechal. Naladil si France Musique, rozhlasovou stanicí s převahou jazzu a klasické hudby, kterou vítal každé nové ráno. Místnost naplnily magické tóny Bachovy suity, *Preludia pro violoncello v G dur*. Monsieur Géroux se napil černočerné kávy a pustil se do práce: nanесl lepidlo na nový štětec a začal opravovat vazbu jedné sbírky poezie.

Venku se zatím probouzela Paříž a na dlážděné ulici zazněly první kroky. Dveře obchodů se otevíraly a cedule *Zavřeno* se otáčely na stranu *Otevřeno*. Lidé míjeli antikvariát a v rukách svírali *pain au chocolat*. Mířili do práce, popřípadě k pekárně na konci ulice, odkud si chtěli odnést domů teplou bagetu. Děti se smály a cestou do školy poskakovaly po chodníku. Postarší pánové pomalu kráčeli ke své oblíbené kavárně, před kterou už na ně čekaly venkovní židle. Každé ráno tam trávili čas nad kávou, s párátkem v puse a s krásným výhledem na běh okolního světa.

Monsieur Géroux si však ničeho takového nevšímal, na to byl příliš zaujatý svojí prací.

Když Bacha v rádiu vystřídal Pachelbel a jeho *Kánon D dur*, ozvalo se známé zaškrábání na dveře.

„Můj první zákazník.“ Monsieur Géroux vstal, otevřel dveře a hned se mu nálada o něco zlepšila. Jeho rty sebou zacukaly. „Tak co?“

Dovnitř se vplížilo cosi, podobné střapatému hnědému koberci na třech nohách.

„Tak kdepak jsi byl, Tapis?“ zeptal se, jako by čekal, že mu pes povypráví o svých dobrodružstvích.

Zvíře na něho zamrkalo jantarovými očima, částečně schovanými pod rozježenou srstí. Monsieur Géroux zamlaskal a šel tomu starouškovi obstarat něco k snídani.

I když byl Tapis pes, žil v podstatě jako kočka. Monsieur Géroux přísahal, že ho jednou viděl čekat u semaforu. Ostatní majitelé obchodů přidávali, že ho spatřili v noci, jak se toulá se dvěma kočkami, které jako by plnily jeho pokyny; úplně jako nějaký huňatý mafiánský kmotr. Monsieur Gérouxe by to ani nepřekvapilo.

Tapis snědl snídani a posadil se na svoje obvyklé místo u okna. Monsieur Géroux se na něj chvilku se zalíbením díval a pak se obrátil k další knize, která čekala na opravu. Vtom si ale uvědomil, že vlastně nedokončil tu předchozí a že na stole nechal několik kapek lepidla. Už zase. Zavřel oči a pomodlil se. Potřeboval být silný. Ten dopis ho skutečně rozrušil a nemělo smysl předstírat opak. Chvilí seděl a bubnoval prsty o bradu, až to konečně vzdal, otevřel zásuvku pracovního stolu, vytáhl dopis a opět se do něho začel.

19. dubna 1987

*Vážený pane Gérouxi,
pracuji jako právní asistentka u advokátní firmy Le-
fauge et Constable. Nedávno se nám do rukou dostala
záležitost jedné z nemovitostí pod naší správou – bývalé
restaurace na rohu ulic Rue Cardinet a Lumercier, dříve
známá pod názvem Luberon.*

*Konečně se nám podařilo nalézt posledního žijícího
příbuzného původní majitelky Marianne Blanchetové.*

Podle francouzského zákona, jak pravděpodobně sám víte, nemůžeme žádnou nemovitost prodat dřív, než zjistíme veškeré možné nároky na dědictví.

Na základě našich záznamů jsem vyrozuměla, že jste s touto nemovitostí obeznámen, a z toho důvodu Vám i píši.

V našich záznamech ohledně této budovy jste uveden jako osoba, která v roce 1943 poskytla úřadům jistou výpověď. Vzhledem k tomu, že jste jeden z mála stále žijících svědků tehdejší události, ráda bych Vás zkontaktovala s naší klientkou Sabine Duprisovou.

Naše klientka netušila, že je s bývalou majitelkou v příbuzenském vztahu, a toto zjištění – společně s událostí, jež se v tom domě odehrála – jí hodně otřásl. Má spoustu nezodpovězených otázek, na které nejsme schopni odpovědět. Domníváme se, že Vy byste jí mohl poskytnout odpovědi, ale samozřejmě to není Vaší povinností.

Sabine Duprisová nám dovolila, abychom Vám poskytl její níže uvedené kontaktní údaje.

S pozdravem

Julie Dupontová

Monsieur Géroux se zarazil u slova *událost* a ušklíbl se. Pěkný eufemismus pro vraždu, pomyslel si hořce a přemýšlel, jestli se právníci a jejich asistenti učí takovým opisům ve škole.

Zamračil se a pokračoval k místu, kde stálo, že *naše klientka netušila, že je s bývalou majitelkou v příbuzenském vztahu*, a navzdory svému vlastnímu slibu být na sebe tvrdý ucítil, jak mu roztálo srdce; věděl totiž, že něco podobného nebylo jednoduché zjistit.

Znovu si přečetl slova *není Vaší povinností* a stiskl rty, když narazil na zmínku, jak to mladou klientkou otřásl. Zároveň

si uvědomil, že přes všechna ujištění se očekávalo, že této žádosti vyhoví; klidně tam mohli napsat slovo *povinnost* a červeně ho zakroužkovat. Ten dopis napsali tak, aby se ho dotkl.

Přesto ale nemusel poslechnout. Klidně by mohl celou obálku strčit zpátky do zásuvky a dělat, že o ničem neví. Úřadům přece informace o tom, co se v té restauraci tehdy za války stalo, už poskytl, a co se jeho týká, tím splnil svoji povinnost. Ta žena po něm nyní chtěla něco nemyslitelného... Copak by měl vylovit všechny ty vzpomínky a povědět Marianniným příbuzným, co provedla?

O všech těch lidech, které úmyslně otrávila.

Vykládat o vraždě svého bratra nějakému neznámému člověku? Skoro jako by... přednášel dějiny? Tahle paní Duprisová musela být mladá; vždyť právě mladí se ještě nenaučili, jak skutečná je minulost, a že když člověk stárne, stačí jen zaseptat a vyvolat ji ze vzpomínek v nesnesitelně reálných obrysech.

Monsieur Géroux si stiskl kořen nosu a odložil dopis.

Podrobnosti, které paní Duprisová hledala, byly stále k mání ve veřejně přístupných archivech. Nebylo potřeba, aby tyto vzpomínky oživoval a přinášel hlubší pohled do zapomenuté rodinné historie. Nebo se snad měl pokusit pochopit nepochopitelné? Stejně nebude nikdy schopen zodpovědět jednu určitou otázku, kterou mu nepochybně položí: proč?

Proč Marianne Blanchetová zabila všechny ty lidi?

To právě nevěděl.

A stále se tím trápil.

Děsilo ho, že určité bude muset něco prozradit – něco, o čem se doposud veřejně nezmínil. Povede to jenom k dalším otázkám, a na ty už odpovědět nedokáže. Jen Marianne znala všechny odpovědi, jenže ta už byla naštěstí po smrti. Za její zločiny ji popravili.

Přesto ale byl, jak trefně upozornila asistentka z advokátní kanceláře, posledním žijícím člověkem, který si na onu událost pamatoval a mohl o ní vyprávět.

Na okamžik se mu před očima vybavila tvář jeho bratra Henriho. Až jednou monsieur Gérourx zemře, také tu nezanechá nikoho, kdo by si na něho pamatoval. A právě tato myšlenka, víc než cokoli jiného, mu pomohla se rozhodnout. Henri si zasloužil, aby se na něho nezapomnělo, a to zvláště v rodině Marianne, která to všechno způsobila. Na konci dopisu bylo uvedené telefonní číslo. Třesoucími se prsty zvedl sluchátko.

≡ 2 ≡

Sabine

O DVA TÝDNY DŘÍV – PAŘÍŽ, 1987

Každému z nás se vypráví příběh o tom, odkud přicházíme. Vždy začíná u těch, kteří tu byli před námi a poskytli nám základ k budování našich životů. A každá změna v takovém příběhu pak nečekaně způsobí i změnu v nás. Naše životy se podobají obru na hliněných nohách.

Sabine Duprisová takový zlom zažila ve chvíli, kdy jí zazvonil telefon.

Stála bosá v malé kuchyni vyzdobené drobnými vzory propletených květů, které si sama s láskou namalovala na bledě modrá dřevěná dvířka kuchyňských skříněk. Z rádia vyhrávala *La Isla Bonita*, ale Sabine se netoulala v myšlenkách s Madonnou po španělském ostrově. Pozorovala vlastnoručně vyrobené krmítko za oknem, jehož si konečně všiml párek červenek. Očividně jim nevadilo, že se Sabine práci se dřevem stále ještě učí.

S rukama sepjatýma pod bradou a vytažená na špičky sledovala s potěšením celý ten venkovní výjev, když najednou zazvonil telefon a všechno se rázem změnilo.

Mladý muž se představil jako advokát George Constable. Nikdy o něm neslyšela, ale on tvrdil, že má pro ni zprávy

ohledně majetku její matky. Sabine se zamračila. S ohledem na to, že její máma zemřela před dvěma lety a své poslední roky strávila u Sabine a jejího manžela Antoina, působila tato zpráva trochu překvapivě.

„A jste si jistý, že mluvíte se správným člověkem?“ zeptala se a úplně zapomněla na ptáky v krmítku.

„Naprosto. Jste přece Sabine Duprisová, rozená Allardová, dcera Marguerite Allardové, rozené Marchantové. Nebo ne?“

Přikývla a cítila, jak jí vyschlo v krku. Pak si uvědomila, že ji ten muž nemohl vidět, a tiše dodala: „Ano, jsem. Proč?“

„Myslím, že by bylo nejlepší, kdybyste se zastavila v naší kanceláři. Tady vám všechno dopodrobna vysvětlíme. Jde o trochu složitou záležitost na to, abychom o ní hovořili po telefonu.“

Hned další odpoledne zamířila Sabine do advokátní kanceláře v ulici Montmartre. V této části města si lidé z vyšších kruhů užívali prvních jarních slunečných dní.

Z přepychově zařízené haly v poschodí ji zavedli do příjemné místnosti, kde stály tři oranžové židle a nad nimi visel po celé délce stěny obrovský zarámovaný plakát s kopií Monetových leknínů. Když spatřila svůj odraz ve skle, s hrůzou zjistila, že má úplně rozmazané oční linky a z drdolu jí vyklouzlo několik blondatých kudrnatých pramenů. Začala se upravovat, ale to už do dveří vešel mladík v novém obleku a pozdravil ji. Vypadal, jako by právě dokončil studium práv. Byl vysoký, hubený a měl velké hnědé oči a vlasy, které mu neodbytně padaly do čela navzdory bohaté vrstvě gelu.

„George Constable,“ představil se a natáhl ruku. Pak dodal: „Junior.“ Sabine se zvědavě podívala na ceduli visící nad jejich hlavami, kde stálo vyrytými černými písmeny na stříbrném kovovém podkladu: *Lefauge et Constable*.

Usmála se: „Sabine Duprisová.“

„Mohla byste mě následovat, prosím?“ vyzval ji a ukázal za roh k místnosti se skleněnou stěnou. Podivné místo pro soukromý rozhovor, pomyslela si Sabine. Připadala si tam jako nějaký exponát na výstavě.

„Kávu? Vodu?“ nabídl jí.

„Ani ne, díky,“ odpověděla a posadila se. Zase oranžová židle. Začínala tušit, co tady vládne za módní styl. Pak ji ale napadla ponurá myšlenka, že ať už tady používají jakkoli veselé barvy, stav jejich klientů to příliš neovlivní. Lidé přece nechodí k právníkovi, když jim všechno vychází. I když kdoví, bohatí možná ano.

Sedl si naproti ní, zapálil si cigaretu a nabídl jí krabičku.

Zavrtěla hlavou.

Pokrčil rameny a pronesl: „*Bon.*“ Pak otevřel složku a jednou rukou se začal přehrabovat v papírech, zatímco z druhé mu stoupal dlouhý proužek dýmu.

Po chvíli se konečně pustil do vysvětlování, proč ji sem pozval.

Vedl složitý monolog o dědickém právu a zněl přitom, jako když to cituje z učebnice. Patrně má ještě všechno čerstvě v paměti ze školy, pomyslela si Sabine, ale vzápětí si za ten komentář vynadala; vždyť ve svých dvaceti devíti letech nebyla o moc starší než on.

Mluvil a mluvil a na jeho cigaretě se nahromadilo tolik popela, až Sabine přestala dávat pozor a jen přemýšlela, kdy ho konečně odklepne.

A protože na jeho monolog nijak nereagovala, začal víc a víc nervóznět. Chvilí si pohrával se svojí modrošedou proužkovanou kravatou a trochu popela mu spadlo do klína. Tíše zanedávala a Sabine se potutelně usmála, protože si musel oprášit kalhoty. Potom cigaretu konečně típl v popelníku.

Sabine si uvědomila, že mladík nemluví s pařížským přízvukem. Možná pocházel z Normandie. Dál popisoval taje

dědictvého práva a ona opět přestala poslouchat. Zpozorněla až v okamžiku, kdy se zmínil o složité cestě, která je přivedla k tomu, aby našli její matku Marguerite.

„Musím ale přiznat, že vzhledem k té adopci jsem se bál, že se nám ji nepodaří vystopovat.“

Sabine se zprudka nadechla. „Cože?“

Její reakci si vyložil špatně, nejspíš si myslel, že na ni udělala dojem jeho badatelská dovednost, a přikývl. „Myslel jsem si, že veškeré záznamy o adopci vaší matky už budou po těch čtyřiceti letech zničené, ale naštěstí tomu tak nebylo. Nakonec jsme ji přece jen dokázali dohledat. A teď, když už mezi námi není, tak jste...“

Sabine se na něj upřeně zadívala. Jeho hnědé oči měla bělma s nepatrným náznakem žluté, patrně od kouření. Oblek ušpiněný na nohavici od cigaretového popela musel být docela drahý a stejně tak i celá kancelář – v této čtvrti byste levný prostor nesehnali, pomyslela si. Nezdálo se, že by na takovém místě docházelo k promyšleným podvodům s dědictvím nebo vtípkům na úkor nějakého naivního chudáka.

Protože Sabine pracovala v knihovně, rozhodně nepatřila k těm, které by mohli obrátit o hodně peněz. Pro něco takového by si právníci našli lepší oběť. Zнала příběhy lidí, kteří náhle zdědili nějakou půdu nebo nemovitost, ale pak se ukázalo, že se jednalo o rafinovanou past s cílem vymámit z nich podvodem peníze. Opravdu jí nepřípadalo, že by zrovna tady docházelo k podobným praktikám, úplně jistá si tím ale nebyla.

„Myslím, že se mýlíte,“ pronesla a svažila čelo.

Constable zavrtěl hlavou a znovu shrnul vše, co jí řekl před pěti minutami.

Pak ztuhl a dodal: „Ujišťuji vás, že jsme prověřili veškeré dokumenty. Vaše matka byla právoplatnou majitelkou komerční nemovitosti v pařížské čtvrti Batignolles, kterou zdědila po své matce a vaší biologické babičce Marianne Blanchetové.

Vše nasvědčuje tomu, že paní Blanchetová tam provozovala restauraci. Troufám si tvrdit, že vám je známo, jakou má tato restaurace politováníhodnou pověst.“

Sabine se snažila si to všechno v hlavě srovnat, což se jí ale příliš nepodařilo. Určitě si ji museli s někým plést.

„To není možné. Rozhodně se mýlíte, protože moji matku nikdo neadoptoval.“

Zděšeně se na ni podíval, ale pak se mu oči rozšířily náhlým prozřením. Hlas mu zvláště poklesl, jako by z nafukovacího balónku začal utíkat vzduch. „Aha, rozumím.“

Sabine po chvíli navázala: „Zнала jsem svoje prarodiče, když ještě žili. Moje matka vypadala úplně jako moje babička Aimée Marchantová.“

Posilnil se douškem vody a ruka se mu nepatrně trásla. Pohledem přešel po skleněné stěně, jako by doufal, že se tam někdo objeví a pomůže mu. Nakonec se neochotně otočil zpátky k Sabine a pravil: „Pokud si byly tak podobné, muselo se jednat o náhodu. Obávám se, že vaše matka byla skutečně adoptovaná. Máme k dispozici všechny dokumenty včetně rodného listu a potvrzení o adopci. Je mi líto, ale není o tom pochyb.“

Sabine se dívala před sebe a zapomněla i mrkat.

„Chcete mi tím naznačit, že o tom nevěděla ani ona?“ zeptala se, aby vyplnila nastalé ticho. V uších jí bzuchelo, jako by v něm měla roj včel. Potřásla hlavou a nakonec ze sebe vymáčkla: „Mohli byste mi ukázat... ty... dokumenty?“

Přikývl a podíval se do své složky. Chvilí v ní listoval, až konečně vytáhl dva papíry: rodný list a potvrzení o adopci.

Jakmile je Sabine uviděla, krve by se v ní nedořezal. I vzhůru nohama ta jména hned poznala. *Marguerite Blanchetová*. Stejně jméno se vyskytovalo na obou listinách a hned po něm jména jejích prarodičů, nyní už zesnulých. *Aimée Marchantová* a *Édouard Marchant*. Bylo to tam černé na bílém.

„Mohla bych si udělat kopie?“

Přikývl. „Klidně si nechte originály. Já si udělám kopie pro naše potřeby.“

Potom vstal, aby to okamžitě provedl. Pohyboval se rychle, skoro jako by se zoufale snažil zmizet.

Vrátil se o několik minut později a položil originály na stůl před Sabine. Pak jí znovu nabídl kávu. Tentokrát přijala. I když, popravdě řečeno, by si nejraději dala něco ostřejšího.

Podívala se na listiny, ale zdálo se, že jim nedokáže porozumět.

„Je možné, že by to věděla, ale nic vám o tom neřekla?“ zeptal se Constable poté, co k ní posunul šálek s kávou.

Sabine okamžitě zvedla hlavu a zadívala se na něj. Její modré oči potemněly.

„Proč by mi to neprozradila? Moje matka přede mnou neměla tajnosti, byla moje nejlepší kamarádka.“ Cítila, jak se jí do očí derou slzy, a se smíšenými pocity trapnosti a hněvu je rychle potlačila.

Chvilí mlčel. Byl tak nervózní, že se mu na kůži objevily zarudlé skvrny. Polkl a opět vypadal, jako by nejraději znovu zaběhl ke kopírce. „No, možná... možná že nechtěla, abyste to věděla. Nebo jí o tom nikdo ani neřekl. V každém případě bych za daných okolností odhadoval, že se tak stalo z jednoho a stejného důvodu.“

Sabine překvapeně zamrkala. „Za jakých okolností? A z jakého důvodu? Proč by to přede mnou tajila?“

Na chvíli zaváhal a mimoděk se od ní trochu odtáhl. „Můžu jenom hádat. Chápete, vaše babička... myslím vaše biologická babička vlastnila restauraci Luberon.“

Našel ve složce malou obálku, otevřel ji a cosi z ní vytáhl. Beze slova to položil na vyleštěný stůl. Staromódní mosazný klíč.

„Luberon,“ zopakovala Sabine zmateně, prohlížela si klíč a myslela na prázdniny v Provence, kam jezdila se svými

prarodiči. Kouzelné vesnice na kopcích, kamenné vily rozpálené sluncem, vinice, levandule, vlnící se krajina, moře...

V následujících měsících na tento okamžik často vzpomínala. Právě to byla ta chvíle, kdy se všechno změnilo.

„Restaurace Luberon,“ přikývl a ukázal na klíč. „Bývala v Batignolles, na rohu Rue Cardinet a Lumercier. Teď už je opuštěná.“

„Ale pořád tam je?“

Přikývl.

„Můžu ji vidět?“

Zamyslel se, pak přikývl a posunul klíč k ní.

„Ano, můžete,“ potvrdil. Pak znovu zaváhal a po chvíli dodal: „Ne že by byla na spadnutí, ale přesto bych nabádal k opatrnosti. Nejdřív měli bychom celý objekt důkladně zkontrolovat. Je už dlouho prázdný, takže musíme dbát na vaši bezpečnost, ale nejen to...“

„Nejen to?“

„Víte, byla by to ode mě nedbalost, kdybych vám neprozradil celý příběh. Pokud se tam opravdu vydáte, jistě na to přijdete sama. Musím vás tedy varovat. Jak jsem už uvedl, ten dům má temnou pověst. Za okupace v něm majitelka restaurace zabila všechny své hosty.“

Sabine zbledla ve tváři. „Cože? Jak?“

„Rulík zlomocný,“ odpověděl. Na chvíli ji znovu napadlo, jestli ji náhodou netahá za nos. „Úřady tehdy usoudily, že se jednalo o naplánovanou popravu. Zemřelo několik nacistů a dva místní lidé.“

Zděšeně zamrkala.

„A co se s ní stalo? Myslím... potom.“

Pokýval hlavou. „Popravili ji.“

Sabine vytřeštila oči. „Nemůžu uvěřit, že jsem o tom nevěděla.“

Advokát opět přikývl, jako by i jeho napadla stejná myšlenka.

„Jste si naprosto jistá, že vaše matka nic netušila?“

Nevěřicně se na něho podívala. „Myslíte, že byla dcerou masové vražedkyně a jenom... jenom mi to zapomněla říct? Doufám, že ne. Upřímně doufám, že nic netušila.“

≡ 3 ≡

Gilbert

PAŘÍŽ, 1987

Žena vypadala na první pohled neupraveně, kudrnaté blondaté vlasy měla stažené do drdolu a byla oblečená do červeno-černě kostkovaného kabátu. Že jí byl o několik čísel větší, na ní nebylo to nejpodivnější. Z nějakého podivného důvodu měla také každou botu jinou, jednu zelenou a druhou černou.

Monsieur Géroux poněkud znechuceně přemýšlel nad tím, jestli se jedná o jakousi novou módu. Nezdálo se totiž, že by se o nějakou módu vůbec jednalo. Spíš měl pocit, že se asi oblékala potmě, jenže kdo byl on, aby to mohl tvrdit? Kdoví, třeba to byl skutečně nový módní trend.

Když se ale narovнала, zapomněl monsieur Géroux okamžitě na její podivné vzezření, vlastně zapomněl úplně všechno, každé slovo, které se kdy naučil. Měla oči modré jako parafrínový plamen. Skoro jako by člověk zahlédl přízrak. Jenže to byl on, kdo zbledl.

„Jmenuju se Sabine. Sabine Duprisová,“ představila se a roztáhla malé červené rty do odzbrojujícího úsměvu. Váhavě k němu přistoupila a natáhla ruku. Pak ale ucukla a pokusila se nejprve zbavit čehosi, co vypadalo jako zaschlá bílá barva. „Telefonovali jsme si,“ pokračovala nejistěji než předtím,

protože se nedočkala žádné reakce. Monsieur Géroux se na ni díval bez mrknutí oka a nijak nenaznačil, že chce její ruku stisknout.

Chvilí mu trvalo, než se zbavil knedlíku v krku. Ztěžka hledal slova, která se mu zachytila v ústech jako zbytky marmelády na dně sklenice a on je nyní s podobnou námahou musel seškrábat. Popošel, aby jí potřásl rukou, ale ta už mezitím zmizela.

„Aha, jistě, vítejte,“ řekl spěšně, i když si nebyl jistý, jestli tu je skutečně vítaná. Zatímco se na ni dál upřeně díval, uvědomoval si, že její oči nejsou úplně stejné jako ty Marianniny.

Měla je o něco tmavší a jejich pohled nebyl zdaleka tak pronikavý. Byl to však jejich tvar, který mu spolu s některými rysy obličeje až bolestivě připomínal Marianne. Cítil se, jako by ho někdo uhodil pěstí do břicha, a místo dalších slov jen polkl.

„Máte roztomilého pejska,“ pronesla a znělo to jako pobídka k navázání rozhovoru.

„Vlastně mi ani nepatří,“ odvětil, a když viděl, jak zvažněla, dodal: „Je svým vlastním pánem.“

Usmála se, jako by se jí ta myšlenka líbila.

„Jsem vám vděčná, že jste souhlasil s mojí návštěvou,“ poděkovala. „Nedokážu ani vylicít, jak moc si toho vážím.“

„Vypadáte jako ona,“ odvětil. Ta slova z něho vypadla jako rozkutálené mince.

„Skutečně?“ vydechla.

Přikývl a kousl se do spodního rtu. „Musím vám ale říct, že... no, že to zkrátka nebude jednoduché.“

„To jsem ani nepředpokládala.“ Přikývla, přejela si rukou po rozčuchaném drdolu a trhla sebou, protože ucítila, že se trochu naklonil ke straně jako šikmá věž v Pise. „Od chvíle, kdy jsem zjistila, že moji mámu adoptovali, toho mám plnou hlavu a nedokážu najít pevnou půdu pod nohama,“ přiznala. „Zvlášť

když jsem přemýšlela nad tím, proč se jí příbuzní takhle vzdali. Předpokládám ale, že nikdo nechtěl, aby se dozvěděla, co její *skutečná* máma provedla.“

Chvilí mu trvalo, než pochopil dosah jejích slov.

Ztuhl, jako by měl páteř ze skla. Samozřejmě si té podoby všiml, ale napadlo ho, že se bude jednat o nějakou vzdálenou příbuznou, možná praneteř.

„Marianne přece neměla děti,“ dostal ze sebe.

Sabine se zamračila. „Ale ano, měla. Moji mámu, Marguerite. Právě díky ní mě nakonec našli. Jak jsem už říkala, netušila jsem, že byla adoptovaná.“

Díval se na ni a nervozitou se mu stáhl žaludek. „Taky jsem to nevěděl. Nikdy mi...“

Zarazil se. Copak mu někdy Marianne všechno dopodrobna vyličila? Byla celá opředená polopravdami a hádankami. Tehdy ho to trápilo a ani teď, dávno po její smrti, ho to nepřestávalo překvapovat.

Sabine cítila, jak se červená. Věděla, že je na ní poznat, co ji právě napadlo, a tak se prostě zeptala: „Hm, mám tomu rozumět tak, že... no, že jste... hm, že mezi vámi... něco bylo?“

Monsieur Géroux se nyní také začal červenat, nejprve na krku a pak až k uším; obličej mu zrudověl, oči se rozšířily a k jejímu překvapení ze sebe s krátkým smíchem vypravil: „Ale kdepak.“

Zamračila se. „Tak tedy...“

„Ne že bych po něčem takovém tehdy netoužil,“ přiznal monsieur Géroux. „A nebyl jsem jediný, byla moc hezká. Jenže jsem byl mnohem mladší než ona. Nebylo mi ještě ani patnáct, zatímco jí bylo něco přes dvacet. Chtěl jsem jenom naznačit, že jsem ji znal. Tehdy jsem se svým bratrem Henrim pracoval v restauraci a byli jsme si s Marianne docela blízcí. Nebo jsem si to aspoň myslel. Možná že otěhotněla a nic neřekla, možná porodila poté, co...“

„Co utekla z restaurace? Předpokládám, že by ji úřady velice brzy dostihly a... nechaly popravít.“

„Asi. Jen mě to tak napadlo. Nevím přesně, jak dlouho ji hledali. Jsem si jistý, že to byly týdny, možná měsíce, než ji zatkli... Mohla porodit někdy během té doby.“

Zamyšleně přikývla. „Chodila předtím s někým?“

Přes obličej mu přelétl stín. „Co já vím, tak ne.“

Sabine přemýšlela, jestli jí ten muž říká všechno. Nezatajuje cosi?

Přešel ke dveřím a otočil cedulku s nápisem *Zavřeno*. Pak ji vyzval, aby se posadila k jeho pracovnímu stolu.

„Kafe?“ zeptal se.

Sabine si uvědomila, že se snaží získat trochu času. Vypadal docela nervózně. Sama byla unavená – od chvíle, kdy se dozvěděla o matčině adopci, toho moc nenaspala. Při představě, že sem bude muset zajít a ptát se na svoji biologickou babičku, na ni šly mráčky. Nedokázala usnout, a když se jí to konečně krátce před východem slunce podařilo, vzbudila se o deset minut dřív, než potřebovala, aby se včas setkala s tímto knihkupcem.

Bezděčně se podívala se na svoje nohy a teprve teď zjistila, že má každou botu jinou. S pocitem trapnosti zavřela oči. Není divu, že vypadala tak neupraveně.

„Kafe by mi vážně sedlo, děkuju,“ odvětila upřímně.

„Mléko, cukr?“

„Ne, černou.“

Přikývl.

Zatímco šel monsieur Géroux připravovat kávu, rozhlédla se po obchodě. Pes se dobelhal ke svému polštářku na okně. Přistoupila k němu a podržela ho za uchem. Srst měl hebkou i tuhou zároveň.

„Jak se jmenuje?“ zavolala.

„Tapis.“

Usmála se. Opravdu připomínal kousek starého koberce. Její náklonnost to však nijak neumenšilo. Právě naopak. Čím déle se na ni díval svýma očima barvy rumu, tím víc se jí líbil. Zvedl packu, aby jí napověděl, že by měla v drbání pokračovat.

Když se monsieur Gérourx vrátil s kávou, utrousil: „Á vidím, že si našel další oběť. Už má docela slušný fanklub.“

Sabine se usmála: „Tak teď už v něm určitě jsem i já.“

Monsieur Gérourx se na ni upřeně zadíval. „Stačilo málo a nezavolal bych vám.“

Kupodivu ji to nepřekvapilo, zvláště když si uvědomila, jak obezřetně k ní zpočátku přistupoval. Bylo jí líto, že musel kvůli ní tímhle procházet. Stále ale představoval jedinou možnost, jak mohla zjistit, co se stalo.

„Dokážu si představit proč. Vážně. Moc si vážím toho, že jste si našel čas. Víím, že není jednoduché o něčem takovém hovořit.“

„Ne,“ přiznal a hluboce si povzdechl. „S výjimkou úřadů jsem o tom nikomu nic neřekl, tedy kromě manželky, ale i tam jsem leccos vynechal.“

„Aha, jste ženatý?“

„Byl jsem. Moje žena zemřela před pěti roky.“

„To mi je líto.“

Přikývl, napil se a dodal: „Děkuju.“

„Nedokážu si představit, jaké to muselo být za okupace. Moji prarodiče... vlastně adoptivní prarodiče,“ opravila se s pousmáním, „o té době skoro nemluvili. Já si jen pamatuju, že babička často zmiňovala, jak se děda po návratu domů změnil.“

Monsieur Gérourx přikývl: „Tohle se stalo hodně mužům. Ti, kteří se vrátili, se už nepodobali těm, co odešli do války. Jinak to ani dopadnout nemohlo, tohle vás prostě změní. Jenže stejně to dopadne i s těmi, kteří nikam neodešli. Ano, i my jsme se změnili.“

Vzhlédl ke stropu a podivně se uchechtl; znělo to, jako by si odfrknul.

„Copak?“

„Nikdy nezapomenu na den, kdy vpochodovali do ulic. Cizáci v uniformách, kteří si tohle město přivlastnili. A naše vláda se o nás přestala starat. Hodně z našich přátel odešlo, ale my jsme neměli kam jít. Stali se z nás vězni našich vlastních domovů. Svoboda, kterou jsme dosud považovali za samozřejmou, zmizela a my jsme je museli poslouchat. Když jsem potkal Marianne, vnímal jsem ji jako jediný zdroj světla během té doby.“

Sabine překvapeně zamrkala.

Přikývl a přejel si rukama přes obličej.

„Chápete? Právě tohle je jeden z důvodů, proč se mi o tom tak těžce hovoří.“ Rty se mu zatřáslý. „Měl jsem Marianne *rád*. Byla starší než já, pravděpodobně o deset let, ale plná života. Svět mi celý zešedivěl, ale ona jako by zůstala krásně barevná. Žil jsem tehdy se svojí hodně nemocnou matkou a mladším bratrem Henrim.“ Zavřel oči a rty se mu při vyslovení toho jména opět rozechvěly. „Nebylo s ním jednoduché pořízení, byl docela vzpurný... Zůstalo na mně, abych se o nás všechny postaral. Chápete, otec odešel bojovat, patřil k těm nebohým mužům poslaným hájit jednu z těch nejhůře chráněných základů nedaleko Ardenského lesa, kudy Němci ke všeobecnému zděšení vstoupili do Francie. Zabili ho hned pátý den po invazi, nebo tak nám to aspoň oznámili. Nečekali to, bylo tam jen pár vojáků schopných nějakého odporu. Všichni měli za to, že se Němci pokusí proniknout pečlivě opevněnou Maginotovou linií, protože jiná cesta do Francie vlastně ani nevedla. Tahle chyba nás v mnoha ohledech stála válku. Ještě před pádem Paříže v červnu čtyřicátého roku jsme zchudli tak, jak jen to vůbec bylo možné. Sice jsme nehladověli, ale lidé už neměli peníze, natož zájem o starožitné knihy, a tak nám nezbylo než zavřít. Patřilo to tu mému otci.“ Rozmáchlým gestem ukázal

na celý obchod. „Já jsem to pak zdědil. Stejně jako ostatní jsem si zoufal a tehdy už jsem měl opravdu hlad. V době, kdy jsem ji potkal, už jsem se vzdal veškeré naděje.“

„Kolik vám bylo?“

„Čtrnáct. Příliš mladý na to, abych narukoval, ale dost starý, abych v sobě pociťoval touhu bojovat, pomstít se, prostě něco udělat. Jenže v takových těžkých časech jsem nemohl jen tak opustit bratra a mámu a odejít do války. Musel jsem nás nějak uživit, splnit svoji povinnost a postarat se o rodinu tak, jak by si to přál můj otec. Odpověděl jsem tedy na jeden inzerát, ve kterém hledali výpomoc do kuchyně, a tak jsem se s ní poprvé potkal. Myslím s vaší babičkou Marianne. Pracovní pohovory vedla osobně, bylo to v jedné opuštěné budově jen kousek od našeho domu. Zrovna si žádala o povolení, aby tam mohla otevřít restauraci.“

Sabine z něho nespouštěla oči a najednou jí došlo, co tím vlastně myslí. „Otevřít restauraci *během* okupace?“

„Ano,“ přikývl. „Ostatní majitelé svoje podniky zavírali, utíkali do svobodné zóny, někdy jejich restaurace převzali nacisté a donutili je ke kolaboraci... a ona se rozhodla, že rozjede svoje vlastní podnikání.“

V jeho podání to vyznělo ještě hůř.

Sabine překvapeně zamrkala. „Ale proč? Proč v okupované Paříži?“

„To je dobrá otázka. Hodně lidí předpokládalo, že se tím zaprodala. Vždyť jestli si někdo v té době mohl dovolit navštěvovat restaurace, tak to byli pochopitelně nacisté. Já jsem si ale nic takového nemyslel. Vysvětlila mi, že se vlastně jedná o jakýsi vzdor. Že vojenské boty bezohledně pochodují našimi ulicemi, válka všechno ničí, ale ona bude naopak něco budovat. Ne pro nacisty, ale pro naše lidi... aspoň tedy pro ty, co zůstali. Také mi prozradila, že s Němci bude vyjednávat, ale ne kolaborovat, a zajistí, aby naše čtvrt nehladověla.“

Rozhodla se, že důstojníky dobře nasytí, poskytne jim pořádné jídlo v příjemném prostředí a na oplátku požádá o možnost nasytit co nejvíc místních rodin za co možná nejlepší, dotované ceny.“

Odmlčel se, ale Sabine nic neříkala, a tak pokračoval.

„Já jsem chápal, co ji k takovému rozhodnutí vedlo. Město už rok trpělo pod nacistickou okupací a přidělový systém nestačil, lidé často usínali hladoví. Po válce všichni odsuzovali každého, kdo jen promluvil s Němci, jako nejhoršího zrádce, ale já jsem se na to nikdy nedíval takhle černobíle. Tisíce žen a dětí byly zanechány napospas osudu, schopní muži odešli a zůstali tu jen příliš staří nebo moc mladí. Vláda nás doslova opustila a zmizela do Vichy. Těm, kteří přežili, se to podařilo jen díky vlastnímu důvtipu a my bychom je neměli soudit příliš přísně.“

„Souhlasím,“ přitakala Sabine. Překvapilo ho to. Kvůli tomu, co právě řekl, by se s ním někteří lidé pohádali i dnes. „Teď, když vládne mír a všem se daří, si můžeme představovat, co všechno bychom tehdy vykonali, jak bychom byli stateční, jak bychom se nikdy nesehli a raději hladověli, než abychom kolaborovali. Jenže vy jste tehdy museli nakrmit děti, postarat se o své blízké, přežít... Takže pravda je taková, že za podobných okolností bychom se zachovali opět stejně. Vykouzlili jste úsměv pokaždé, když to pomáhalo přežít vám a vašim drahým blízkým, a my bychom udělali totéž. Lidé se nemění, i když si někdy namlouváme, že ano.“

„No, takhle jsem se na to také díval,“ přitakal monsieur Géroux a pak se náhle rozesmál. „Vlastně jsem si říkal, že by mohl zvládat obojí. Neprovokovat nacisty, ale zároveň se podílet na odboji třeba roznášením letáků.“

S úžasem se na něho zadívala: „Dopravdy?“

„Ano. Pár měsíců po otevření restaurace jsem se připojil k jedné studentské odbojové skupině.“